इत्यर्थः पूर्वकालैकेति (पा° २. १. ४१) समासः । आपस्तम्बसूत्रेऽपि उद्वासन-काले धाना उद्वास्य विभागमन्त्रेण विभज्यार्धा आज्येन संयौत्यर्धाः पिष्टानामावृता सक्तून्कृत्वाभिवान्यायै दुग्धस्यार्धशरावे सक्तूनोप्यैकया शलाकयेक्षुकाण्डेन वा दक्षिणामुखस्त्रिः प्रसव्यमन्वारभ्योपमन्थति शलाकालोडितं[1] मन्थं कृत्वैकैकशो हवीꣳष्यासादयतीति · काठके सपवित्रे निवान्या[या] गोर्दुग्धꣳ सक्तूंश्चेषीकया प्रसव्यमन्वारभ्योपमन्थतीति · मानवे अभिवान्यायाः पयस्यूर्ध्वपात्रे प्रसव्यमि-क्षुशलाकयाङ्गुल्या शलाकामुद्धरतीति · स्वश्रुतावपि (२. ६. १. ६) निवान्यायै दुग्धे सकृदुपमथित इति दुग्धे पयसि प्रक्षिप्तो[2] धानाचूर्ण इति माधवाचार्या व्याख्यातवन्तः[3] । इदानीमिदं विचार्यते किं मन्थस्य पृथग्ग्रहणम् उताग्रह-णमिति · किं तावत्प्राप्तम् · तत्र सूत्रकार एव पक्षं परिगृह्णाति ·

अग्रहणं मन्थस्य ततोऽर्धाः पिꣳषन्तीति (२. ६. १. ५) श्रुतेः[4] ॥ १९ ॥ ततो° श्रुतेरिति व्यवहितेन सम्बन्धः अत्रैव हेतुत्वेनान्वयात् · तत्र मन्थस्याग्रहणम् पृथगग्निघात्तोद्देशेन स्वतन्त्रं चतुर्मुष्टिकग्रहणं[5] न भवति । कुतः ततोऽर्धाः पिꣳषन्तीति श्रुतेः · यत एवं श्रूयते अथ पितृभ्यो बर्हिषद्भ्योऽन्वाहार्यपचने धानाः कुर्वन्ति ततोऽर्धाः पिꣳषन्तीति · अस्यार्थः · ततस्ताभ्यो बर्हिषद्भ्यो गृही-ताभ्योऽन्वाहार्यपचने भृष्टाभ्यो धानाभ्यः सकाशात् अर्धाः धाना आदाय पिंषन्ति चूर्णयन्ति । ततो बर्हिषद्भ्यो गृहीतानामेव धानानां मध्यान्मन्थार्थमर्धानां पेषणस्य विधानात्तदर्थं पृथग्ग्रहणं न कर्तव्यमिति प्राप्तऽआह ·

ग्रहणं वा चोदितत्वात् ॥ २० ॥ वा पक्षव्यावृत्तौ[6] · पृथगेव मन्थस्य ग्रहणम् अग्निघात्तोद्देशेन स्वतन्त्रं चतुर्मुष्टिकग्रहणं[5] कर्तव्यमित्यर्थः · कुतः चोदितत्वात् शाखान्तरे पृथग्ग्रह[ण]स्य विहितत्वात् स्वशाखायामपि एतानि हवीꣳषि भवन्तीति (२. ६. १. ६) त्रयाणां हविषां विधानात् · अवहननअपणयोः सह क्रियमाणत्वात् ततोऽर्धाः पिꣳषन्तीत्येतदर्थप्राप्तस्य प्रकृतितः प्राप्तस्य समवि-

---

१) ? °कालोस्थं २. २) ? °थित इति दुग्धे इति समो दुग्धे प्र° २. ३) see Editio pag. २१७, lin. २०. ४) ? ततो° श्रुतेः deest in २. as part of the text, but see the scholion. M gives it not here, but between २० and २१. Ss. reads अग्रहणं° श्रुतेः । ग्रहणं° वात् ५) ? °ष्टीक° २. ६) सिद्धान्ते Ss.